

НОВА РЕДАКЦІЯ БАЗОВОГО ЗАКОНУ

Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

ЦК профспілки пропонує комітетам профспілки, профспілковому активу, всім зацікавленим ознайомитись з законопроектом, насамперед в частині державних гарантій соціально-правового статусу вчених, наукових працівників. Прохання свої зауваження і пропозиції направляти ЦК профспілки для їх узагальнення і подальшого опрацювання.

ПРОЕКТ

Внесено Кабінетом Міністрів України

М. Азаров

«___» _____ 2013 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України
«Про наукову і науково-технічну діяльність»

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

Внести зміни до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 12, ст. 165, 1993 р., № 17, ст. 184, 1994 р., № 41, ст. 376, 1995 р., № 13, ст. 85, 1996 р., № 3, ст. 11, 1997 р., № 8, ст. 62, 1999 р., № 2-3, ст. 20, 2000 р., № 28, ст. 223, 2002 р., № 12-13, ст. 92, № 30, ст. 205, 2003 р., № 10-11, ст. 86, № 24, ст. 158, № 37, ст. 300, 2004 р., № 6, ст. 38, № 14, ст. 198, № 17-18, ст. 250, № 15, ст. 228, № 16, ст. 238, 2005 р., № 2, ст. 26, № 5, ст. 121, 2006 р., № 1, ст. 18, № 9, № 10-11 ст. 96, № 22, ст. 199, № 47, ст. 463, 2007 р., № 7-8, ст. 66, 2008 р., № 5-6, N 7-8, ст. 78, 2010 р., № 8, ст. 59, № 41-42, N 43, № 44-45, ст. 529, 2011 р., № 22, ст. 148, 2012, № 12-13, ст. 82, № 15, ст. 101, 2013 р., № 19-20, ст. 184), виклавши його у такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ**«Про наукову і науково-технічну діяльність»**

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку.

Закон спрямований на збереження, розвиток науки і техніки та ефективне використання науково-технічного та кадрового потенціалу науки, прискорене інтегрування її надбань у культурну та освітню сфери, галузі, що забезпечують міжнародну конкурентоспроможність і національну безпеку України.

Розвиток науки і техніки є визначальним фактором прогресу суспільства, підвищення добробуту його членів, їх духовного та

інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, цілеспрямованої політики у забезпеченні використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
наукова діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та пошук шляхів їх застосування. Основними її видами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження;

науково-технічна діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для вирішення технологічних, інженерних, економічних, соціальних, гуманітарних та інших проблем. Основними її видами є прикладні наукові дослідження, науково-технічні (експериментальні) розробки.

Основними формами науково-технічної діяльності є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного їх використання;

науково-педагогічна діяльність - педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації, пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю;

науково-організаційна діяльність - діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності;

фундаментальні наукові дослідження - наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язку, але не орієнтована на забезпечення їх безпосереднього практичного використання (отримання соціальних або економічних вигод).

Їх результатом є гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо;

прикладні наукові дослідження - наукова і науково-технічна діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для практичних цілей.

Їх результатом є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо розв'язання невідкладних науково-технічних та суспільних завдань;

вчений - фізична особа, яка проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові та (або) науково-технічні (прикладні) результати;

молодий вчений - вчений віком до 35 років;

науковий працівник - вчений, що має повну вищу освіту, за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно займається науковою, науково-технічною, науково-організаційною або науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством;

науково-педагогічний працівник - вчений, який за основним місцем роботи займається професійно педагогічною та науковою або науково-технічною діяльністю у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації;

наукова (науково-дослідна, науково-технічна) установа (далі – наукова установа) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, що створена в установленому законодавством порядку, в тому числі і - до 1991 року, для якої наукова або науково-технічна діяльність є основною і частка фонду оплати праці виконавців наукових та (або) науково-технічних робіт становить понад 50 відсотків загального річного обсягу фонду оплати праці або більше половини працівників зайнята виконанням наукових та (або) науково-технічних робіт;

На підприємства, установи та організації, для яких наукова або науково-технічна діяльність є основною і частка фонду оплати праці виконавців наукових та (або) науково-технічних робіт становить понад 50 відсотків загального річного обсягу фонду оплати праці або більше половини працівників зайнята виконанням наукових та (або) науково-технічних робіт розповсюджується правовий статус наукової установи;

науковий підрозділ – структурний підрозділ юридичної особи, основним завданням якого відповідно до положення про підрозділ є здійснення наукової та (або) науково-технічної, науково-організаційної діяльності, і більше половини чисельного складу працівників якого становлять посади наукових працівників;

наукова робота – проведення досліджень з метою одержання наукового результату;

науково-технічна робота – проведення досліджень або виконання науково-технічних (експериментальних) розробок з метою одержання науково-технічного (прикладного) результату, надання науково-технічних послуг;

науковий (науково-технічний) проект – комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання та безпосереднім проведенням конкретних наукових досліджень та (або) науково-технічних розробок;

науковий результат - нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо;

науково-технічний (прикладний) результат – одержані в процесі прикладних досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, розробка, яка впроваджена або може бути впроваджена у суспільну практику.

Науково-прикладний результат може бути у формі звіту, ескізного проекту, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, дослідного зразка, об'єкту права інтелектуальної власності, проекту нормативно-правового акту або науково-методичних документів тощо;

науково-технічні (експериментальні) розробки - науково-технічна діяльність, що базується на існуючих знаннях, отриманих у результаті досліджень чи практичного досвіду, та пов'язана з доведенням таких знань до стадії їх практичного використання.

Їх результатом є нові матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, об'єкти права інтелектуальної власності і надання нових послуг або істотне вдосконалення тих, що вже виробляються (надаються) чи введені в дію;

науково-технічні послуги - діяльність у галузі науково-технічної інформації, патентування, ліцензування, стандартизації, метрології та контролю якості, науково-технічного консультування тощо, що пов'язана з науковими дослідженнями та науково-технічними розробками та сприяє одержанню, поширенню та використанню наукових знань.

Науково-технічні послуги не є науковими дослідженнями та науково-технічними розробками;

наукова (науково-технічна) продукція — науковий та (або) науково-технічний (прикладний) результат, що призначений для використання;

грант - фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами і міжнародними організаціями для проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту;

виробничо-орієнтована наука – сфера науково-технічної діяльності, спрямована на створення нових та (або) удосконалення існуючих підходів, методів, технологічних процесів, продуктів, виготовлення дослідних зразків

та (або) дослідних партій продукції та пов'язана з доведенням наукових і науково-технічних знань для їх практичного використання;

виробничо-орієнтована наукова установа – наукова установа, діяльність якої спрямована на отримання та адаптацію наукових і науково-технічних знань до стадії їх практичного використання на підприємствах та установах;

науково-технологічний комплекс - це організаційно-правова форма об'єднання установ, організацій, підприємств, що спільно використовують науково-дослідну, дослідно-конструкторську, технологічну, дослідно-експериментальну та науково-виробничу базу та забезпечують єдиний інноваційний цикл від проведення наукових досліджень до виготовлення дослідного зразка, випуску дослідної партії тощо.

Стаття 2. Мета і завдання

Метою цього Закону є врегулювання відносин, пов'язаних з науковою і науково-технічною діяльністю, та створення умов для підвищення ефективності наукових досліджень і використання їх результатів для забезпечення розвитку усіх сфер суспільного життя.

Основними завданнями цього Закону є визначення:

правового статусу суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності, матеріальних та моральних стимулів забезпечення престижності та зумовленої суспільними потребами пріоритетності цієї сфери людської діяльності, залучення до неї інтелектуального потенціалу нації;

економічних, соціальних та правових гарантій наукової і науково-технічної діяльності, свободи наукової творчості;

основних цілей, напрямів та принципів державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

повноважень органів державної влади щодо здійснення державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Стаття 3. Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність

Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у процесі здійснення такої діяльності.

Р о з д і л І І

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 4. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності

Суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є: вчені, наукові працівники, науково-педагогічні працівники, а також наукові установи, вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації, організації, установи, підприємства, що мають відповідні наукові підрозділи, громадські організації у науковій та науково-технічній діяльності (далі - громадські наукові організації).

Стаття 5. Вчений

Вчений є основним суб'єктом наукової і науково-технічної діяльності.

Вчений має право:

обирати форми, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей;

об'єднуватися з іншими вченими в постійні або тимчасові наукові колективи для проведення спільної наукової і науково-технічної діяльності;

брати участь у конкурсах на виконання наукових досліджень, які фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел відповідно до законодавства України;

здобувати визнання авторства на наукові і науково-технічні результати своєї діяльності;

публікувати результати своїх досліджень або оприлюднювати їх іншим способом, у порядку, встановленому законодавством України;

брати участь у конкурсах на заміщення вакантних посад наукових і науково-педагогічних працівників;

отримувати, передавати та поширювати наукову інформацію;

здобувати державне і громадське визнання через присудження наукових ступенів, вчених звань, премій, почесних звань за внесок у розвиток науки, технологій, впровадження наукових, науково-технічних результатів у виробництво та за підготовку наукових кадрів.

Вчений при здійсненні наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності зобов'язаний:

не завдавати шкоди здоров'ю людини, її життю та довкіллю;

додержуватися етичних норм наукового співтовариства, неухильно дотримуватися норм права інтелектуальної власності.

Стаття 6. Науковий працівник

Науковий працівник може виконувати науково-дослідну, науково-педагогічну, дослідно-конструкторську, дослідно-технологічну, проектно-конструкторську, проектно-технологічну, пошукову, проектно-пошукову роботу та (або) організовує виконання зазначених робіт у наукових установах, вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, наукових підрозділах організацій, установ, підприємств.

Для наукових працівників може встановлюватися ненормований робочий день.

Ненормований робочий день встановлюється для наукових працівників, керівників наукових установ, праця яких за характером виконуваних ними функцій не може бути обмеженою нормальною тривалістю робочого дня, не піддається точному обліку (нормуванню).

При ненормованому робочому дні науковий працівник не має права на додаткову оплату та компенсацію відгулом, а лише має право на додаткову відпустку.

Міра праці у даному випадку визначається колом обов'язків, обсягом виконаних робіт (навантаженням), ступенем напруженості, складністю і самостійністю у роботі, а не тривалістю робочого часу.

Конкретний перелік посад працівників з ненормованим робочим днем встановлюється у колективному договорі наукової установи.

Науковий працівник має право:

об'єднуватись в професійні спілки, бути членом і брати участь в діяльності громадських об'єднань і політичних партій;

на мотивовану відмову брати участь в науковій (науково-технічній) діяльності, результати якої можуть мати негативні наслідки для людини, суспільства або довкілля;

на матеріальну підтримку виконуваних досліджень за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел фінансування відповідно до законодавства України;

на іменні та інші стипендії, а також премії, що встановлюються державою, юридичними та фізичними особами;

на об'єктивну оцінку своєї діяльності та отримання матеріальної винагороди відповідно до кваліфікації, наукових результатів, якості та складності виконуваної роботи, а також одержання доходу чи іншої винагороди від реалізації наукового або науково-прикладного результату своєї діяльності;

на роботу в режимі гнучкого робочого часу в порядку, встановленому в науковій установі;

займатися викладацькою діяльністю, надавати консультативну допомогу, а також бути експертом відповідно до законодавства України;

працювати за сумісництвом, в тому числі на керівних наукових та науково-педагогічних посадах, а також на умовах погодинної оплати праці;

займатися підприємницькою діяльністю відповідно до законодавства України.

Керівник наукової установи (наукового підрозділу), має право займати посаду завідувача кафедри чи іншого структурного підрозділу вищого навчального закладу III-IV рівня акредитації, що не є сумісництвом.

Науковий працівник зобов'язаний:

провадити наукові дослідження відповідно до укладених договорів (контрактів);

представляти результати наукової і науково-технічної діяльності шляхом наукових доповідей, публікацій та захисту дисертацій;

у встановленому порядку проходити атестацію на відповідність займаній посаді;

постійно підвищувати свою кваліфікацію.

Прийняття на роботу наукових працівників здійснюється на конкурсних засадах, крім випадків прийняття на роботу наукових працівників за строковими трудовими договорами, в порядку переведення та у інших випадках, передбачених законодавством України або статутом (положенням) наукової установи.

Науковий працівник не може бути примушений провадити наукові дослідження, якщо вони або їх результати викликають або можуть викликати шкідливі для здоров'я людини, її життя та довкілля наслідки, а також не може бути притягнутий до відповідальності за відмову від участі у таких дослідженнях.

Стаття 7. Наукова установа

В Україні діють наукові установи державної, комунальної та приватної форм власності, які мають рівні права у здійсненні наукової, науково-технічної та інших видів діяльності.

Наукова установа діє на підставі статуту (положення), що затверджується в установленому порядку.

Рішення про створення наукової установи приймається засновниками, а для наукових установ, що створюються галузевими національними академіями наук України, органами державної влади, в тому числі державних підприємств, на які відповідно до положень статті 1 цього Закону розповсюджується статус наукової установи, - за погодженням з Кабінетом Міністрів України.

Реорганізація та ліквідація вказаних наукових установ здійснюється в такому ж порядку.

Дія цієї статті розповсюджується на наукові установи створені та реорганізовані до набуття чинності цим Законом.

Наукова установа відповідно до законодавства та за погодженням із засновником може бути засновником (співзасновником) інших юридичних осіб, які провадять свою діяльність відповідно до напрямів наукової та науково-технічної діяльності наукової установи та (або) сприяють виконанню інших її статутних завдань.

Наукові установи можуть утворювати за погодженням із засновником науково-виробничі, науково-технічні комплекси, входити до інших об'єднань юридичних осіб із збереженням статусу юридичної особи та фінансової самостійності з метою виконання своїх статутних завдань.

Матеріально-технічна база наукових установ включає будівлі, споруди, землю, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності, нематеріальні активи.

Відповідно до законодавства та з урахуванням організаційно-правової форми наукової установи з метою забезпечення її статутної діяльності власником (власниками) закріплюються на основі права господарського відання, оперативного управління або передаються у власність будівлі, споруди, майнові комплекси, комунікації, обладнання, транспортні засоби та інше майно.

Землекористування та реалізація прав власника земельних ділянок, у тому числі набуття відповідних прав на землю, здійснюється науковими установами відповідно до земельного законодавства.

Земельні ділянки передаються державним і комунальним науковим установам у постійне користування у порядку, передбаченому Земельним кодексом України, і не можуть бути вилучені за рішенням органів виконавчої влади або місцевого самоврядування без згоди на те науковою установою як землекористувача.

Передача в оренду державними (комунальними) науковими установами закріплених за ними на правах оперативного управління, господарського відання об'єктів власності, а також земельних ділянок, здійснюється без права їх викупу відповідно до законодавства.

Наукова установа з метою підготовки та перепідготовки наукових працівників та спеціалістів може здійснювати навчання за програмами післядипломної професійної освіти в установленому порядку.

Наукова установа відповідно до договору, укладеному з іншою науковою установою або вищим начальним закладом III-IV рівня акредитації, може створювати структурні підрозділи (лабораторії), які здійснюють наукову та науково-технічну діяльність на базі цієї наукової організації або такого начального закладу з урахуванням освітніх програм та тематики наукових досліджень.

Наукові установи мають право засновувати вищі начальні заклади III-IV рівня акредитації з відповідних напрямів науки і техніки у порядку, передбаченому Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", брати участь у забезпеченні навчального процесу та створювати на договірних засадах науково-навчальні об'єднання.

Наукові установи з метою підготовки та перепідготовки фахівців можуть здійснювати підготовку магістрів за освітньо-професійними програмами та програмами післядипломної освіти, а також створювати спеціалізовані кафедри.

При вищих навчальних закладах можуть утворюватись наукові підрозділи (лабораторії, центри тощо), а також наукові установи з правом юридичної особи в установленому законодавством порядку.

Наукова установа зобов'язана підтримувати та розвивати свою науково-дослідну та дослідно-експериментальну базу, оновлювати виробничі фонди.

Управління науковою установою здійснює її керівник.

Керівник наукової установи, як правило, обирається таємним голосуванням на зборах колективу наукових працівників на визначений її

статутом (положенням) термін (але не більше ніж, **на 5 років**) і затверджується власником наукової установи або уповноваженим ним органом, якщо інше не передбачено статутом (положенням) наукової установи.

Керівник наукової установи разом з керівниками структурних підрозділів несе відповідальність за добір наукових кадрів.

Основною структурною одиницею наукової установи є науковий відділ, лабораторія тощо. Для вирішення окремих завдань можуть створюватись тимчасові творчі колективи тощо.

Керівники структурних підрозділів наукової установи обираються на посади на конкурсних засадах на термін (не більше ніж, **на 5 років**) та у порядку, встановленими статутом (положенням) цих установ.

Керівник структурного підрозділу наукової установи несе відповідальність за діяльність структурного підрозділу, якість і дотримання встановлених строків виконання наукових та науково-технічних робіт, додержання трудової та виконавчої дисципліни, правил техніки безпеки та виробничої санітарії у структурному підрозділі наукової установи.

Стаття 8. Державні наукові установи

Державними науковими установами є наукові установи, засновані на державній власності.

Державні наукові установи створюються, реорганізуються та ліквіднуються у встановленому законом порядку.

Державним науковим установам передаються у постійне безоплатне користування земельні ділянки, основні засоби, інше майно та обладнання згідно із законодавством України.

Державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади III – IV рівнів акредитації на умовах та в порядку, визначеному цим законом, можуть бути засновниками (співзасновниками) господарських товариств, діяльність яких полягає у практичному застосуванні (впровадженні) об'єктів права інтелектуальної власності, майнові права на які мають такі наукові установи, вищі навчальні заклади та які провадять свою діяльність відповідно до напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукової установи, вищого навчального закладу та (або) забезпечують виконання її статутних завдань.

Державні наукові установи можуть бути також засновниками (співзасновниками) інших впроваджувальних та консалтингових підприємств, які провадять свою діяльність відповідно до напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукової установи та (або) забезпечують виконання її статутних завдань.

Державні наукові установи можуть бути орендодавцями нерухомого майна, за погодженням центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, до сфери управління яких це майно належить, а також щодо іншого окремого

індивідуально визначеного майна. Орендна плата, отримана від передачі в оренду майна державних наукових установ, в повному обсязі спрямовується на виконання статутних завдань таких установ.

Державні (казенні) підприємства, на які відповідно до положень статті 1 цього Закону розповсюджується статус наукової установи можуть бути орендодавцями цілісних майнових комплексів структурних одиниць і підрозділів та нерухомого майна, за погодженням органу до сфери управління яких це майно належить, а також щодо іншого окремого індивідуально визначеного майна. Орендна плата, отримана від передачі в оренду майна державних (казенних) підприємств, на які відповідно до положень статті 1 цього Закону розповсюджується статус наукової установи, в повному обсязі спрямовується на виконання статутних завдань таких підприємств.

Державні (казенні) підприємства, на які відповідно до положень статті 1 цього Закону розповсюджується статус наукової установи, а також науково-технологічні комплекси, засновані на державній власності, звільняються від сплати до загального фонду Державного бюджету України частини прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності за звітний період і зобов'язані не менш як 50 відсотків чистого прибутку від своєї діяльності спрямовувати на проведення ініціативної наукової та науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власних науково-технологічних, дослідно-експериментальних і проектних матеріально-технічних баз.

Стаття 9. Виробничо-орієнтовані наукові установи

До виробничо-орієнтованих наукових установ відносяться науково-дослідні, дослідно-конструкторські, дослідно-технологічні та проектно-конструкторські установи і організації, науково-технічним результатом діяльності яких є продукція, створена для безпосереднього впровадження у виробництво та практичного використання на підприємствах і установах.

Держава сприяє розвитку виробничо-орієнтованої науки шляхом державної підтримки та цільового субсидювання виробничо-орієнтованих наукових установ.

Для державної підтримки виробничо-орієнтованих наукових установ запроваджуються бюджетні програми сприяння їх розвитку, кошти на які щорічно передбачаються у Державному бюджеті України.

Кошти бюджетних програм стимулювання розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ спрямовуються на:

фінансування виробничо-орієнтованих наукових установ для забезпечення проведення наукових досліджень, здійснення науково-технічних (експериментальних) розробок;

розвиток інфраструктури та оновлення матеріально-технічної бази наукової і науково-технічної діяльності;

повне або часткове безвідсоткове кредитування інноваційних та інвестиційних проектів виробничо-орієнтованих наукових установ;

повну або часткову компенсацію відсотків, сплачуваних виробничо-орієнтованими науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних та інвестиційних проектів виробничо-орієнтованих (галузевих) наукових установ.

Порядок використання коштів програм стимулювання розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ для реалізації їх інноваційних та інвестиційних проектів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Права і обов'язки керівника наукової установи

Порядок обрання та затвердження на посаді керівника наукової установи визначається уповноваженим органом управління або її власником.

Керівник наукової установи:

вирішує питання її діяльності відповідно до статутних завдань;

представляє наукову установу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності;

відповідає за результати діяльності наукової установи перед власником або уповноваженим ним органом;

в межах своєї компетенції видає накази і розпорядження;

визначає функціональні обов'язки працівників;

призначає частину складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи;

здійснює інші повноваження, передбачені статутом (положенням) наукової установи.

Керівник наукової установи щорічно звітує перед колективом наукових працівників про свою діяльність.

Стаття 11. Вчена (наукова, науково-технічна, технічна) рада наукової установи

Вчена (наукова, науково-технічна, технічна) рада наукової установи є колегіальним органом управління науковою і науково-технічною діяльністю наукової установи, який виконує науково-організаційні та консультативно-дорадчі функції.

Кількісний склад членів вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи визначається статутом (положенням) наукової установи. Не менш як три чверті складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради обирається таємним голосуванням колективу наукових працівників, а решта її членів призначається наказом керівника цієї наукової установи.

Керівник наукової установи, його заступники і вчений секретар наукової установи є членами вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи за посадою.

З метою представництва інтересів трудового колективу до складу вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи може входити керівник первинної профспілкової організації (профспілковий представник) наукової установи (за згодою).

До виключної компетенції Вченої (наукова, науково-технічна, технічна) ради наукової установи відносяться питання щодо:

наукової і науково-технічної оцінки тематики та результатів науково-дослідних робіт;

затвердження поточних планів наукових досліджень;

затвердження тем дисертацій здобувачів та аспірантів, їх наукових керівників (консультантів);

затвердження результатів атестації наукових працівників, аспірантів, докторантів та здобувачів;

подання про присвоєння вчених звань старшого наукового співробітника, доцента, професора;

висування видатних наукових праць для присудження премій та медалей, в тому числі міжнародних;

порушення клопотань про присвоєння працівникам наукової установи вчених та почесних звань;

висування кандидатів у дійсні члени (академіки) і члени-кореспонденти Національної академії наук та національних галузевих академій України;

затвердження річного звіту наукової установи.

Консультативно-дорадчими є рішення Вченої ради щодо:

визначення перспективних напрямів наукової і науково-технічної діяльності;

удосконалення структури наукової установи;

висування кандидатур на посаду директора та заступників директора наукової установи;

координації та наукового співробітництва з іншими організаціями та установами;

інших питань діяльності наукової установи, прийняття остаточних рішень з яких віднесені її статутом (положенням) до компетенції директора або керівних органів.

При науковій установі можуть створюватися спеціалізовані вчені ради для захисту дисертацій за відповідними спеціальностями у порядку, передбаченому законодавством України.

Стаття 12. Державна атестація наукових установ

З метою оцінки ефективності діяльності наукових установ, відповідності одержуваних ними результатів державним науково-технічним пріоритетам та завданням науково-технічного розвитку, а також з метою

визначення необхідності надання їм підтримки держави, не менше одного разу на п'ять років провадиться державна атестація наукових установ у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Державній атестації підлягають наукові установи усіх форм власності, що внесені або претендують на внесення до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави.

Державні, комунальні та інші наукові установи, які повністю або частково фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, підлягають обов'язковій державній атестації.

Стаття 13. Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави

Для надання державної підтримки науковим установам усіх форм власності, діяльність яких має важливе значення для науки, економіки та виробництва, створюється Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави.

Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави – електронна інформаційна база даних, до якої вносяться відомості про наукові установи за умови проходження ними державної атестації.

Положення про Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Наукові установи включаються до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, розміщує інформацію про перелік наукових установ, що включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, на своєму веб-сайті та забезпечує безкоштовний доступ до цієї інформації.

Наукові установи, включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави:

користуються податковими пільгами відповідно до законодавства України;

не можуть змінювати наукову і науково-технічну діяльність на інші види діяльності.

Стаття 14. Центри колективного користування науковим обладнанням

Центри колективного користування науковим обладнанням утворюються у формі структурного підрозділу наукової установи, вищого навчального закладу IV рівня акредитації або самостійної юридичної особи незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності з метою надання доступу до унікального обладнання для проведення наукових

досліджень вітчизняними та іноземними вченими та забезпечення проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності.

Положення про Центр та регламент доступу до наукового обладнання та користування ним затверджуються власником Центру, органом державної виконавчої влади, Національною академією наук та національними галузевими академіями наук, у віданні яких перебуває Центр.

Завданнями Центру колективного користування науковим обладнанням є:

- сприяння реалізації наукових та науково-технічних програм та проектів за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки;

- залучення студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених до науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;

- проведення спільних наукових досліджень вітчизняними та іноземними науковими установами та вищими навчальними закладами;

- створення умов для комерціалізації результатів наукової і науково-технічної діяльності;

- сприяння розвитку механізмів державно-приватного партнерства;

- участь у міжнародній науково-технічній діяльності.

Центри колективного користування науковим обладнанням можуть надавати доступ та безоплатне користування приладами та обладнанням працівникам наукової установи, вищого навчального закладу IV рівня акредитації, у структурі якого знаходиться центр та іншим особам, які проводять науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у відповідності із умовами, визначеними регламентом діяльності центру.

Центри колективного користування науковими приладами (обладнанням) можуть надавати платні послуги в установленому законом порядку.

Стаття 15. Національний науковий центр

Статус національного наукового центру може бути надано науковій установі, вищому навчальному закладу IV рівня акредитації (об'єднанню наукових установ чи вищих навчальних закладів IV рівня акредитації), що мають унікальне дослідно-експериментальне устаткування, науковців і фахівців найвищої кваліфікації, проводять комплексні наукові дослідження загальнодержавного значення та мають світове визнання своєї діяльності.

Надання строком на 5 років статусу національного наукового центру здійснюється Указом Президента України за поданням Кабінету Міністрів України.

Критерії надання статусу національного наукового центру та особливості діяльності національних наукових центрів визначаються Положенням про національний науковий центр, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 16. Державна ключова лабораторія

З метою сприяння координації та стимулювання проведення науковими установами та вищими навчальними закладами за перспективними напрямами наукових досліджень держава надає фінансову підтримку науковим дослідженням, що проводяться за програмами Державних ключових лабораторій.

Державна ключова лабораторія з відповідного напрямку наукових досліджень створюється науковими установами, вищими навчальними закладами III-IV рівня акредитації, а також закордонними науковими, науково-навчальними та навчальними закладами і установами на основі договору про спільну наукову і науково-технічну діяльність, для вирішення найбільш актуальних проблем розвитку науки.

Державна ключова лабораторія не є юридичною особою.

Статус державної ключової лабораторії з відповідного напрямку надається з моменту державної реєстрації відповідного договору про спільну наукову і науково-технічну діяльність щодо утворення державної ключової лабораторії, обов'язковою складовою якого є програма спільних наукових досліджень, яка складається з переліку наукових (науково-технічних) проектів, обсягів їх фінансування та виконавців зі складу сторін-учасників.

Договір між сторонами-учасниками про утворення державної ключової лабораторії реєструється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки.

Статус державної ключової лабораторії надається на визначений період (до 5 років).

Державна ключова лабораторія забезпечує координацію спільної діяльності; ефективне використання наявних ресурсів і можливостей усіх сторін-учасників, у тому числі наукових і педагогічних кадрів, навчальної, лабораторної та виробничої бази; спільне проведення заходів щодо якісної підготовки фахівців у відповідних галузях знань.

Сторони-учасники державної ключової лабораторії ефективно використовуючи наявний науковий і науково-педагогічний потенціал та матеріально-технічну базу, спільно сприяють плануванню, методичному, організаційному, технічному і фінансовому забезпеченню виконання тематичних наукових досліджень і науково-технічних розробок, апробації їх результатів і впровадженню наукових досягнень, а також їх використанню у навчальному процесі.

Органом управління науковою і науково-технічною діяльністю державної ключової лабораторії є наукова рада.

Фінансова підтримка наукової і науково-технічної діяльності державних ключових лабораторій здійснюється за рахунок коштів сторін-учасників такої лабораторії, цільових грантів Державного фонду фундаментальних досліджень, інших державних фондів підтримки наукової і науково-технічної діяльності, міжнародних грантів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Типове Положення про державну ключову лабораторію затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання

З метою збереження унікальних наукових об'єктів: колекцій, інформаційних фондів, дослідних установок та обладнання, а також заповідників і дендропарків, наукових полігонів тощо, які мають виняткове значення для української та світової науки, - створюється Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання, веде центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Порядок формування і ведення Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, визначається Кабінетом Міністрів України.

Рішення про віднесення наукових об'єктів до таких, що становлять національне надбання, та позбавлення цього статусу приймає Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки.

З метою збереження та забезпечення належного функціонування наукових об'єктів, що становлять національне надбання, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, має право проводити перевірки стану та складу таких об'єктів.

Фінансування заходів щодо утримання і збереження наукових об'єктів, які включені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, щорічно передбачається у Державному бюджеті України.

Наукові об'єкти, які включені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, не підлягають приватизації.

У разі приватизації установи, відповідальної за збереження наукового об'єкту, що становить національне надбання, та забезпечення його належного функціонування, Кабінет Міністрів України приймає рішення щодо збереження такого об'єкту.

Стаття 18. Національна академія наук України та національні галузеві академії наук

Національна академія наук України та національні галузеві академії наук - Національна академія аграрних наук України, Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія правових наук України, Національна академія мистецтв України (далі - національні академії) є державними науковими організаціями, заснованими на державній власності.

Кошти на забезпечення діяльності національних академії щорічно визначаються у Державному бюджеті України окремими рядками. Фінансування академії може здійснюватися за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством України.

До складу національних академії можуть входити наукові установи, підприємства, організації, об'єкти соціальної сфери, що забезпечують їх діяльність.

Державне управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності національних академії здійснюється згідно з законодавством України у межах, що не порушують їхньої самоврядності у вирішенні питань статутної діяльності і свободи наукової творчості.

Самоврядність національних академії полягає у самостійному визначенні тематики наукових досліджень і науково-технічних розробок, своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків.

Національна академія наук України, як головний розробник, може розробляти та подавати суб'єктам законодавчої ініціативи проекти законів та інших нормативних актів з основних напрямів їх діяльності.

Національні академії виконують замовлення органів державної влади стосовно розроблення засад державної наукової і науково-технічної політики, проведення наукової експертизи проектів державних рішень і програм.

Національні академії щорічно звітують перед Кабінетом Міністрів України про результати наукової і науково-технічної діяльності та використання коштів, виділених їм із Державного бюджету України.

Національна академія наук України – вища наукова організація України, яка організує і здійснює фундаментальні та прикладні дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних і гуманітарних наук, а також координує здійснення фундаментальних досліджень з цих проблем в наукових установах та організаціях незалежно від форм власності. При Національній академії наук України діє міжвідомча рада з координації фундаментальних досліджень в Україні (далі - рада), яка є постійно діючим колегіальним органом, утвореним для сприяння розвитку фундаментальних досліджень. Положення про раду та її склад затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Національні галузеві академії координують, організують і проводять дослідження у відповідних галузях науки і техніки.

Держава передає національним академіям у безстрокове безоплатне користування без права зміни форми власності основні фонди, а також обігові кошти. Використання майна, переданого національним академіям, здійснюється ними відповідно до законодавства та статутів національних академії. Земельні ділянки надаються національним академіям у постійне користування відповідно до земельного законодавства України.

Національна академія наук України має право засновувати державні вищі навчальні заклади для підготовки спеціалістів, магістрів та аспірантів з новітніх напрямів наукової та науково-технічної діяльності відповідно до законів "Про освіту" та "Про вищу освіту". Наукові установи національних галузевих академії наук з метою підготовки та перепідготовки наукових працівників і фахівців можуть здійснювати навчання за освітньо-професійними програмами підготовки магістрів та аспірантів, а також за програмами післядипломної освіти.

Національна академія наук України та національні галузеві академії наук України здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України та своїх статутів, які приймаються загальними зборами відповідної академії і затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Загальні збори Національної академії наук України та національних галузевих академії наук мають виключне право вибирати вчених України дійсними членами (академіками) та членами-кореспондентами, а іноземних вчених - іноземними членами відповідних національних академії.

Стаття 19. Наукова і науково-технічна діяльність у системі вищої освіти

Наукова і науково-технічна діяльність є невід'ємною складовою частиною навчального процесу вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

Наукова і науково-технічна діяльність у системі вищої освіти здійснюється відповідно до законів України "Про освіту", "Про вищу освіту" та цього Закону.

На вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації поширюються права, передбачені цим Законом для наукових установ.

Стаття 20. Громадські наукові організації

Громадські наукові організації є об'єднаннями вчених (у тому числі наукові, науково-технічні спілки і товариства, громадські академії наук та інші) для цілеспрямованого розвитку, аналізу та експертизи відповідних напрямів науки, захисту фахових інтересів, взаємної координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом та популяризації досягнень науки у суспільстві.

Громадські наукові організації підлягають реєстрації та діють відповідно до законодавства про об'єднання громадян з урахуванням положень цього Закону.

Громадські наукові організації можуть створювати тимчасові наукові колективи, утворювати для виконання статутних завдань науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, консалтингові, пошукові організації, співпрацювати із іноземними та міжнародними організаціями, бути колективними членами міжнародних науково-фахових об'єднань, спілок, товариств відповідно до законодавства України.

Стаття 21. Взаємовідносини органів державної влади і громадських наукових організацій

Органи державної влади можуть залучати громадські наукові організації за їхньою згодою до участі у підготовці та реалізації рішень стосовно наукової і науково-технічної діяльності, наукової і науково-технічної експертизи, науково-технічних програм, проектів і розробок та у взаємодії з ними інформувати населення про безпеку, екологічну чистоту, економічну та соціальну значущість, екологічні та соціально-економічні наслідки реалізації відповідних програм, проектів і розробок.

Р о з д і л І І І

ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВЧЕНИХ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 22. Підготовка наукових кадрів та підвищення їх кваліфікації

Основними формами підготовки наукових кадрів є аспірантура та докторантура. Порядок вступу та навчання в аспірантурі та докторантурі встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Наукові працівники проходять стажування у відповідних наукових, державних установах, організаціях як в Україні, так і за її межами.

Наукова установа забезпечує проходження курсу підвищення кваліфікації науковому працівникові кожні п'ять років із збереженням середньої заробітної плати.

Результати підвищення кваліфікації враховуються при атестації наукових працівників.

Стаття 23. Наукові ступені і вчені звання

Вчені мають право на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук та присвоєння вчених звань старшого наукового співробітника, доцента і професора.

Присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань є державним визнанням рівня кваліфікації вченого. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Атестати старшого наукового співробітника, доцента, професора, дипломи кандидата, доктора наук видаються центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері науки.

Наявність відповідного наукового ступеня або вченого звання є кваліфікаційною вимогою для зайняття науковим працівником відповідної посади.

Стаття 24. Атестація наукових працівників

Атестація наукових працівників провадиться в наукових установах не рідше одного разу на п'ять років з метою:

оцінки рівня професійної підготовки наукового працівника, результативності його роботи;

визначення відповідності кваліфікації наукового працівника займаній посаді;

виявлення перспективи використання здібностей наукового працівника, стимулювання підвищення його професійного рівня;

визначення потреби в підвищенні кваліфікації, професійної підготовки наукового працівника;

Положення про атестацію наукових працівників затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Правовий режим наукового і науково-технічного результату

Правовий режим наукового і науково-технічного результату як об'єкта права інтелектуальної власності визначається законами України.

Стаття 26. Посади наукових працівників

Посадами наукових працівників наукових установ (їх філіалів, відділень тощо) є:

керівник (президент, генеральний директор, генеральний конструктор, директор, начальник);

заступник керівника (віце-президент, заступники генерального директора, генерального конструктора, директора, начальника) з наукової роботи;

академік-секретар (його заступники);

головний учений секретар, учений секретар (їх заступники);

керівник (завідувач) та заступники керівника (завідувача) наукового підрозділу (відділу, лабораторії, сектору, бюро, групи);

головний конструктор, головний інженер, головний технолог з основного напрямку діяльності наукової установи та їх заступники, головний спеціаліст з основного напрямку діяльності наукової установи;

провідний конструктор, провідний інженер, провідний технолог, провідний спеціаліст з основного напрямку діяльності наукової установи;

провідний конструктор, провідний інженер, провідний технолог, провідний спеціаліст з основного напрямку діяльності наукової установи;

головний науковий співробітник;

провідний науковий співробітник;

старший науковий співробітник;

науковий співробітник;

науковий співробітник-консультант;

молодший науковий співробітник;

До наукових працівників належать також особи, які мають науковий ступінь і працюють за спеціальністю відповідно до групи спеціальностей галузі науки, з якої присуджено науковий ступінь.

Стаття 27. Посади науково-педагогічних працівників

Посади науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації визначаються відповідно до частини другої статті 48 Закону України "Про вищу освіту".

Стаття 28. Стаж наукової роботи

До стажу наукової роботи зараховується:

час роботи на посадах наукових працівників, визначених статтею 26 цього Закону;

час роботи на посадах науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, визначених у частині другій статті 48 Закону України "Про вищу освіту";

час роботи осіб, які мають науковий ступінь, за спеціальністю відповідно до групи спеціальностей галузі науки, з якої присуджено науковий ступінь, з дня зайняття посади за цією спеціальністю;

час роботи наукових (науково-педагогічних) працівників на посадах, зазначених у статті 118 Кодексу законів про працю України, якщо цій роботі безпосередньо передувала і після неї слідувала робота, передбачена абзацами другим, третім і четвертим цієї статті;

час навчання в аспірантурі, ад'юнктурі чи докторантурі за денною (очною) формою навчання випускникам аспірантури, ад'юнктури, докторантури;

час роботи на посадах науково-викладацького складу Національної школи суддів України;

час знаходження наукового працівника у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та у відпустці без збереження

заробітної плати по догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду, тривалістю визначеною у медичному висновку, але не більш як до досягнення дитиною шестирічного віку.

Стаття 29. Оплата і стимулювання праці наукового працівника

Оплата праці наукового працівника повинна забезпечувати достатні матеріальні умови для ефективної самостійної творчої діяльності, підвищення престижу професії наукового працівника, стимулювати залучення талановитої молоді в науку та підвищення кваліфікації наукових працівників.

Заробітна плата наукових працівників складається з посадових окладів (ставок), премій, доплати за наукові ступені, вчені звання, надбавки за стаж наукової (науково-педагогічної) роботи та інших надбавок, доплат та винагород за наукову (науково-педагогічну) діяльність, передбачених законодавством.

Дійсним членам та членам-кореспондентам Національної академії наук України та національних галузевих академій наук встановлюється довічна плата, розмір якої визначається Кабінетом Міністрів України.

Держава гарантує встановлення ставок (окладів) науковим працівникам державних наукових установ, виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні не нижче середньої заробітної плати у промисловості.

Умови оплати праці наукових працівників державних наукових установ визначаються Кабінетом Міністрів України.

Науковим працівникам, які зробили вагомий внесок у розвиток науки, можуть встановлюватися державні стипендії, а для підтримки наукової молоді - стипендії для молодих учених відповідно до законодавства.

Держава створює умови для стимулювання молодих вчених, зокрема шляхом збереження доплат за науковий ступінь та вчене звання при визначенні стипендіального забезпечення докторантів; створення системи державних молодіжних стипендій, премій та грантів; фінансування відряджень, в тому числі закордонних, для участі в наукових заходах; фінансової підтримки організації молодіжних наукових заходів наукових установ та вищих навчальних закладів України, популяризації наукових здобутків молодих учених.

Стаття 30. Пенсійне забезпечення наукового працівника

Держава встановлює для наукових (науково-педагогічних) працівників, які мають необхідний стаж наукової роботи, пенсії на рівні, що забезпечує престижність наукової праці та стимулює систематичне оновлення наукових кадрів.

Пенсія науковому (науково-педагогічному) працівнику призначається за наявності страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком у

мінімальному розмірі, передбаченого абзацом першим частини першої статті 28 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", після досягнення чоловіками віку 62 роки за наявності стажу наукової роботи не менш як 20 років, жінками - пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", за наявності стажу наукової роботи не менш як 15 років. До досягнення віку, встановленого цим абзацом, право на пенсію за віком мають чоловіки - наукові (науково-педагогічні) працівники 1955 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

60 років - які народилися по 31 грудня 1952 року;

60 років 6 місяців - які народилися з 1 січня 1953 року по 31 грудня 1953 року;

61 рік - які народилися з 1 січня 1954 року по 31 грудня 1954 року;

61 рік 6 місяців - які народилися з 1 січня 1955 року по 31 грудня 1955 року.

Пенсії науковим (науково-педагогічним) працівникам призначаються в розмірі 80 відсотків від сум заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника, яка визначається відповідно до статті 29 цього Закону та частини другої статті 40 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та на яку відповідно до законодавства нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування (внески).

За кожний повний рік роботи понад стаж наукової роботи, визначений частиною другою цієї статті, пенсія збільшується на один відсоток заробітної плати, але не може бути більше 90 відсотків середньомісячної заробітної плати.

Для обчислення пенсії враховується заробітна плата наукового (науково-педагогічного) працівника за основним місцем роботи за весь період страхового стажу на посадах наукового (науково-педагогічного) працівника, починаючи з 1 липня 2000 року. За бажанням пенсіонера та за умови підтвердження довідки про заробітну плату первинними документами у період до 1 січня 2016 року або в разі якщо період страхового стажу на посадах наукового (науково-педагогічного) працівника, починаючи з 1 липня 2000 року, становить менш як 60 календарних місяців, для обчислення пенсії також враховується заробітна плата за основним місцем роботи за будь-які 60 календарних місяців страхового стажу на посадах наукового (науково-педагогічного) працівника підряд до 1 липня 2000 року незалежно від перерв.

Для обчислення пенсії науковим працівникам, які працюють на умовах сумісництва на посадах наукових працівників в інших наукових установах, та (або) науково-педагогічних працівників у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації, а також науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації, які працюють на умовах сумісництва на посадах науково-педагогічних працівників у інших вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації та (або) наукових працівників в наукових установах, враховується заробітна плата наукового (науково-педагогічного) працівника як за основним місцем роботи так і за

сумісництвом, за будь-які 60 календарних місяців наукового стажу підряд до 1 липня 2000 року незалежно від перерв та за весь період наукового стажу починаючи з 1 липня 2000 року.

За вибором особи, яка звернулася за пенсією, з періоду, за який враховується заробітна плата для обчислення пенсії, виключається період до 60 календарних місяців підряд за умови, що зазначений період становить не більше ніж 10 відсотків тривалості наукового стажу.

У всіх випадках період, за який враховується заробітна плата, з урахуванням виключення, передбаченого цим Законом, не може бути меншим ніж 60 календарних місяців.

Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників підприємств, установ, організацій, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до цієї статті, затверджується Кабінетом Міністрів України з урахуванням положень статей 26, 27 цього Закону.

Різниця між сумою пенсії, призначеної за цим Законом, та сумою пенсії, обчисленої відповідно до інших законодавчих актів, на яку має право науковий працівник, фінансується за рахунок коштів державного бюджету.

Для обчислення заробітку під час призначення пенсії науковому (науково-педагогічному) працівнику застосовується середня заробітна плата працівників, зайнятих у галузях економіки України, у тому числі в сільському господарстві, за три календарні роки, що передують року звернення за призначенням пенсії. Середня заробітна плата працівників, зайнятих у галузях економіки України, у тому числі в сільському господарстві, визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

При цьому заробіток для обчислення пенсії в усіх випадках не може перевищувати граничну суму заробітку (доходу), з якої справляється збір на обов'язкове державне пенсійне страхування.

Пенсії, призначені за цим Законом, індексуються відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення.

У разі коли величина середньої заробітної плати в Україні за даними центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики за минулий рік зросла, то з 1 березня кожного року розмір пенсії підвищується у порядку, встановленому частиною другою статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

При визначенні середньомісячного заробітку наукових (науково-педагогічних) працівників недержавних наукових установ, організацій та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації для обчислення пенсії враховується заробітна плата, яку вони отримували під час перебування на посадах, зазначених у Переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників підприємств, установ, організацій, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до

цієї статті, затвердженому Кабінетом Міністрів України, розмір якої не перевищував:

для керівників, заступників керівників недержавних наукових установ, організацій - максимального розміру посадового окладу (ставки) керівника, заступника керівника науково-дослідної установи Національної академії наук України з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки), а для керівників, заступників керівників недержавних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації - максимального розміру посадового окладу (ставки) ректора, проректора відповідного державного вищого навчального закладу III-IV рівнів акредитації з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки);

для інших наукових працівників недержавних наукових установ, організацій, закладів - максимального розміру посадового окладу (ставки) старшого наукового співробітника науково-дослідної установи Національної академії наук України з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки), а для науково-педагогічних працівників недержавних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації - максимального розміру посадового окладу (ставки) аналогічних посад відповідного державного вищого навчального закладу III-IV рівнів акредитації з урахуванням доплати за науковий ступінь та надбавки за стаж наукової роботи згідно із законодавством, обчислених із зазначеного максимального розміру посадового окладу (ставки).

Положення цієї статті поширюються також на пенсіонерів із числа наукових працівників, яким пенсія призначена до набрання чинності цим Законом.

Пенсія науковим (науково-педагогічним) працівникам відповідно до цього Закону призначається з дня звернення за призначенням пенсії та за умов звільнення з посади наукового (науково-педагогічного) працівника, за винятком осіб, які працюють за строковим трудовим договором (контрактом), що укладений після досягнення пенсійного віку.

Пенсіонерам, які після призначення пенсії відповідно до цього Закону працювали за строковим трудовим договором (контрактом) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників і набули не менш як 24 місяці страхового стажу, проводиться перерахунок пенсії з урахуванням стажу наукової роботи після призначення пенсії. Перерахунок пенсії здійснюється із заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника, з якої обчислена пенсія, або із заробітної плати, визначеної в порядку, передбаченому частинами третьою - сьомою цієї статті, із застосуванням показника середньої заробітної плати (доходу), який враховувався під час призначення (попереднього перерахунку) пенсії.

Право на призначення пенсії відповідно до цього Закону поширюється також і на осіб, які на момент звернення за призначенням пенсії працюють на будь-яких посадах на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності та мають стаж наукової роботи, передбачений частиною другою цієї статті.

При виході на пенсію з посади наукового (науково-педагогічного) працівника відповідно до цього Закону науковому (науково-педагогічному) працівнику видається грошова допомога в розмірі шести місячних посадових окладів (ставок) з урахуванням надбавок і доплат за наявності стажу роботи на посадах, зазначених у Переліку посад наукових (науково-педагогічних) працівників підприємств, установ, організацій, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на призначення пенсії та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до цієї статті затвердженому Кабінетом Міністрів України, не менше:

для чоловіків - 12,5 року;

для жінок - 10 років.

Пенсія по інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання, а також унаслідок каліцтва чи захворювання у зв'язку з Чорнобильською катастрофою науковому (науково-педагогічному) працівнику призначається в таких розмірах:

інвалідам I групи - 80 відсотків заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника;

інвалідам II групи - 60 відсотків заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника;

інвалідам III групи - 40 відсотків заробітної плати наукового (науково-педагогічного) працівника.

Науковим (науково-педагогічним) працівникам, які визнані інвалідами I, II і III груп, призначається пенсія по інвалідності в розмірі пенсії наукового (науково-педагогічного) працівника незалежно від віку за наявності стажу наукової роботи, передбаченого частиною другою цієї статті, та страхового стажу, передбаченого статтею 32 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", а особам із числа інвалідів з дитинства - незалежно від часу встановлення інвалідності.

Пенсія в разі втрати годувальника призначається непрацездатним членам сім'ї померлого наукового (науково-педагогічного) працівника (годувальника), які були на його утриманні (при цьому дітям пенсія призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника), у розмірі:

80 відсотків пенсії наукового (науково-педагогічного) працівника - на трьох і більше непрацездатних членів сім'ї;

60 відсотків - на двох непрацездатних членів сім'ї;

40 відсотків - на одного непрацездатного члена сім'ї.

До непрацездатних членів сім'ї померлого наукового (науково-педагогічного) працівника належать особи, зазначені в статті 36 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

Право на призначення пенсії відповідно до цього Закону поширюється на всіх осіб, які вийшли на пенсію до набрання чинності цим Законом та мають стаж наукової роботи, передбачений частиною другою цієї статті. Призначення пенсій таким працівникам здійснюється відповідно до частин третьої - сьомої цієї статті з дня звернення за призначенням пенсії та за умови звільнення з посади наукового (науково-педагогічного) працівника, за винятком осіб, які працюють за строковим трудовим договором (контрактом), що укладений після досягнення пенсійного віку.

Право на призначення пенсії відповідно до цього Закону поширюється також на непрацевдатних членів сім'ї наукового (науково-педагогічного) працівника, який помер до набрання чинності цим Законом. Пенсія встановлюється в розмірах, передбачених частиною двадцять третьою цієї статті.

Заява про призначення (перерахунок) пенсії та інші необхідні документи подаються до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері пенсійного забезпечення, або до уповноваженого ним органу чи уповноваженій особі особисто або через представника, який діє на підставі виданої йому довіреності, посвідченої нотаріально. Перелік необхідних документів та порядок їх подання визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки.

Для осіб, які працюють на посадах, що згідно із законодавством належать до посад державного службовця, попередній стаж наукової роботи, набутий у державних установах, організаціях, закладах, зараховується до стажу державної служби незалежно від наявності перерв у роботі, а для осіб, які працювали (працюють) на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників, попередній стаж державної служби зараховується до стажу наукової роботи незалежно від наявності перерв у роботі.

Пенсія, призначена відповідно до цієї статті, в період роботи на посадах, які дають право на призначення пенсії в порядку та на умовах, передбачених цим Законом, законами України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", виплачується в розмірі, обчисленому відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", а після звільнення з таких посад - у розмірі, обчисленому відповідно до цього Закону. Максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працевдатність.

Достроково призначена пенсія з урахуванням підпункту "г" частини першої пункту 1 статті 26 Закону України "Про зайнятість населення",

пункту "в" частини другої статті 12 Закону України "Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблоку цієї АЕС на екологічно безпечну систему" і статті 21 Закону України "Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні" у період до досягнення пенсійного віку, встановленого частиною другою цієї статті, працюючим пенсіонерам не виплачується.

Дія цієї статті поширюється на наукових (науково-педагогічних) працівників наукових установ та організацій недержавної форми власності, які пройшли державну атестацію згідно із цим Законом, недержавних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, що діють відповідно до Закону України "Про вищу освіту", міжнародних наукових організацій, відкритих на території України відповідно до міжнародних договорів, установчі документи яких затверджено Кабінетом Міністрів України, а також на наукових (науково-педагогічних) працівників наукових установ і вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, що належали партійним та громадським організаціям колишніх Української РСР, інших республік СРСР та СРСР.

Дія цієї статті поширюється на наукових (науково-педагогічних) працівників, що працюють у міжнародних наукових організаціях, членом яких є Україна, відповідно до міжнародних договорів України за умови сплати страхових внесків відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Стаття 31. Соціальний захист наукового працівника

Науковим працівникам, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, для забезпечення умов для наукової діяльності надається в установленому законодавством порядку додаткова жила площа у вигляді кімнати (кабінету) або в розмірі до 20 кв. метрів. Зазначена додаткова жила площа оплачується в одинарному розмірі.

Окремим категоріям наукових (науково-педагогічних) працівників (за переліком, затвердженим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки, президіями Національної та національних галузевих академій наук) науковими організаціями та установами, вищими навчальними закладами можуть надаватися службові жилі приміщення.

Науковим (науково-педагогічним) працівникам за рішенням президій Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України може надаватися житло за рахунок цільового бюджетного фінансування та інших джерел.

Держава забезпечує надання науковим (науково-педагогічним) працівникам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла пільгових довгострокових кредитів, порядок надання яких визначається Кабінетом

Міністрів України. Кошти на вказані цілі щорічно передбачаються у Державному бюджеті.

Держава створює умови для забезпечення молодих вчених житлом шляхом пріоритетного пільгового молодіжного кредитування на будівництво (реконструкцію) і придбання житла, першочергового надання службового житла.

Р о з д і л І V

ПОВНОВАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 32. Повноваження Верховної Ради України у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Верховна Рада України:

здійснює державне регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності шляхом формування правового середовища, яке стимулює розвиток науки і новітніх технологій, визначає обсяги фінансової підтримки науки за рахунок коштів державного бюджету, форми податкового стимулювання розвитку наукових досліджень і розробок та використання їх результатів для прискорення інноваційного розвитку економіки країни;

визначає основні засади і напрями державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

затверджує Стратегію розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності строком на 10 років;

затверджує пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та загальнодержавні програми науково-технічного розвитку України;

здійснює інші повноваження, які відповідно до Конституції України віднесені до її відання.

Стаття 33. Повноваження Президента України у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Президент України відповідно до Конституції та законів України:

утворює, реорганізовує та ліквідує за поданням Прем'єр-міністра України міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

сприяє розвитку науки і техніки, здійснюючи інші повноваження, визначені Конституцією України.

Стаття 34. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади:

розробляє та реалізує Стратегію розвитку наукової, науково-технічної діяльності та інноваційної діяльності;

забезпечує проведення науково-технічної політики держави, розвиток і зміцнення науково-технічного потенціалу України;

подає Верховній Раді України пропозиції щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та їх матеріально-технічного забезпечення;

забезпечує розроблення і виконання державних цільових наукових і науково-технічних програм;

затверджує в межах своєї компетенції державні цільові наукові і науково-технічні програми відповідно до визначених Верховною Радою України пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;

визначає порядок формування та використання коштів державних фондів, що створюються для забезпечення розвитку наукової і науково-технічної діяльності;

вживає заходи щодо вдосконалення державного регулювання та управління у науково-технічній сфері;

здійснює інші повноваження у сфері наукової і науково-технічної діяльності відповідно до законів.

Стаття 35. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки:

розробляє засади наукового і науково-технічного розвитку України;

забезпечує розвиток наукового і науково-технічного потенціалу України;

формує систему атестації наукових і науково-педагогічних кадрів та забезпечує її функціонування, організовує підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних кадрів;

забезпечує розвиток загальнодержавної системи науково-технічної інформації;

формує пріоритетні напрями розвитку науки і техніки на підставі довгострокових (понад десять років) і середньострокових прогнозів науково-технічного розвитку;

координує діяльність органів виконавчої влади щодо розроблення державних цільових наукових та науково-технічних програм, наукових частин інших державних цільових програм і контролює їх виконання;

здійснює керівництво системою наукової і науково-технічної експертизи;

забезпечує інтеграцію вітчизняної науки у світовий науковий простір зі збереженням і захистом національних пріоритетів;

здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності:

координує дії органів виконавчої влади з питань, що стосуються реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

є головним розпорядником бюджетних коштів;

організовує прогнозно-аналітичні дослідження тенденцій науково-технічного розвитку;

формує пропозиції щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;

здійснює аналіз результативності провадження наукової та науково-технічної діяльності;

готує пропозиції щодо формування державних цільових наукових і науково-технічних програм, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;

організовує та проводить конкурс наукових і науково-технічних проектів, спрямованих на реалізацію (виконання) завдань державних цільових наукових та науково-технічних програм, наукових частин інших державних цільових програм за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки, державним замовником яких він є;

координує міжнародне науково-технічне співробітництво, забезпечує дотримання і виконання зобов'язань, узятих за міжнародними договорами України з питань, що віднесені до його компетенції;

приймає рішення щодо надання статусу державної ключової лабораторії та надає їй фінансову підтримку;

бере участь у здійсненні державної наукової та науково-технічної експертизи проектів міждержавних наукових і науково-технічних програм та проектів державних цільових наукових і науково-технічних програм;

здійснює організаційно-методичне забезпечення та контроль за додержанням вимог законодавства у сфері наукової і науково-технічної експертизи;

здійснює організаційно-методичне забезпечення та контроль за додержанням вимог законодавства у сфері державної атестації наукових установ;

забезпечує реєстрацію та облік науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, дисертацій;

здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 36. Повноваження інших центральних органів виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Інші центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень: здійснюють управління у сфері наукової та інноваційної діяльності і відповідають за рівень науково-технічного розвитку відповідних галузей;

визначають напрями розвитку наукового і науково-технологічного потенціалу галузей, спрямовують і контролюють діяльність підпорядкованих їм наукових організацій;

беруть участь у формуванні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні, державних цільових наукових та науково-технічних програм і державного замовлення;

формують програми науково-технічного розвитку відповідних галузей, стимулювання розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ та заходи з їх реалізації, організують їх виконання;

організують розроблення, освоєння та виробництво сучасної конкурентоспроможної продукції на основі використання нових високоефективних технологій, устаткування, матеріалів, інформаційного забезпечення;

готують пропозиції щодо вдосконалення економічного механізму забезпечення науково-технічного розвитку відповідних галузей;

здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством України.

Стаття 37. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві ради, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади щодо наукової та науково-технічної діяльності відповідно до їх компетенції:

забезпечують виконання державних цільових наукових та науково-технічних програм;

організують розроблення та виконання регіональних (територіальних) програм науково-технічного розвитку;

сприяють розвитку інфраструктури наукової та науково-технічної діяльності, розвитку матеріально-технічної бази наукових установ регіону;

залучають відповідні наукові установи (за їх згодою) до вирішення проблем науково-технічного розвитку регіону.

Розділ V

ФОРМИ І МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
У НАУКОВІЙ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 38. Цілі та напрями державної політики в науковій і науково-технічній діяльності

Основними цілями державної політики у науковій і науково-технічній діяльності є:

примноження національного багатства на основі використання наукових та науково-технічних досягнень;

створення умов для досягнення високого рівня життя кожного громадянина, його фізичного, духовного та інтелектуального розвитку через використання сучасних досягнень науки і техніки;

зміцнення національної безпеки на основі використання наукових та науково-технічних досягнень;

забезпечення вільного розвитку наукової та науково-технічної творчості;

сприяння розвитку наукової і науково-технічної діяльності у підприємницькому секторі.

Держава забезпечує:

соціально-економічні, організаційні, правові умови для формування та ефективного використання наукового та науково-технічного потенціалу, включаючи державну підтримку суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності;

створення умов для державно-приватного партнерства у науковій і науково-технічній сфері;

створення сучасної інфраструктури науки і системи інформаційного забезпечення наукової і науково-технічної діяльності, інтеграцію освіти, науки і виробництва;

підготовку, підвищення кваліфікації і перепідготовку наукових кадрів;

підвищення престижу наукової і науково-технічної діяльності, підтримку та заохочення наукової молоді;

фінансування та матеріальне забезпечення фундаментальних досліджень;

організацію прогнозування тенденцій науково-технічного та інноваційного розвитку на довгостроковий та середньостроковий періоди;

підтримку пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм та концентрацію ресурсів для їх реалізації;

створення ринку наукової і науково-технічної продукції та впровадження досягнень науки і техніки в усі сфери суспільного життя;

правову охорону інтелектуальної власності та створення умов для її ефективного використання;

організацію статистики в науковій діяльності;
 проведення наукової і науково-технічної експертизи виробництва, нових технологій, техніки, результатів досліджень, науково-технічних програм і проектів тощо;
 стимулювання наукової та науково-технічної творчості, винахідництва та інноваційної діяльності;
 пропагування наукових та науково-технічних досягнень, винаходів, нових сучасних технологій, внеску України у розвиток світової науки і техніки;
 встановлення взаємовигідних зв'язків з іншими державами для інтеграції вітчизняної та світової науки.

Стаття 39. Основні принципи державного управління та регулювання у науковій і науково-технічній діяльності

При здійсненні державного управління та регулювання науковою діяльністю держава керується принципами:

органічної єдності науково-технічного, економічного, соціального та духовного розвитку суспільства;

поєднання централізації та децентралізації управління у науковій діяльності;

додержання вимог екологічної безпеки;

визнання свободи творчої, наукової і науково-технічної діяльності;

збалансованості розвитку фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічних розробок;

використання досягнень світової науки, можливостей міжнародного наукового співробітництва;

свободи поширення наукової та науково-технічної інформації;

відкритості для міжнародного науково-технічного співробітництва, забезпечення інтеграції української науки в світову в поєднанні із захистом інтересів національної безпеки;

визнання певного обґрунтованого ризику невдачі у проведенні наукової і науково-технічної діяльності.

Стаття 40. Фінансово-кредитні та податкові важелі державного регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Держава застосовує фінансово-кредитні та податкові важелі для створення економічно сприятливих умов для ефективного здійснення наукової і науково-технічної діяльності відповідно до законодавства України, забезпечення до 2020 року зростання фінансування науки з усіх джерел до 3 відсотків валового внутрішнього продукту.

Відповідно до цього закону та інших законів України держава застосовує:

1) податкове стимулювання:

проведення організаціями та підприємствами прикладних наукових досліджень, науково-технічних розробок за рахунок власних коштів;

оплати підприємствами та організаціями сум коштів за договорами на проведення прикладних наукових досліджень, науково-технічних розробок науковими установами, вищими навчальними закладами, що включені до державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави;

отримання науковими установами та вищими навчальними закладами грантів, благодійної допомоги для проведення фундаментальних, прикладних наукових досліджень, науково-технічних розробок, що надаються міжнародними організаціями, установами та урядами інших країн, установами, організаціями, підприємствами України;

внесення науковими установами та вищими навчальними закладами III-IV рівнів акредитації належних їм майнових прав інтелектуальної власності до статутних капіталів господарських товариств;

залучення коштів юридичних та фізичних осіб до фондів підтримки наукової і науково-технічної діяльності;

ввезення на територію України наукових приладів, обладнання, запасних частин до них, матеріалів, реактивів, які не виробляються в Україні, зразків для наукових досліджень, наукових видань для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності наукових установ та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації;

2) фінансово-кредитне стимулювання надання підприємствам, установам та організаціям пільгового кредитування для проведення наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок.

Стаття 41. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності

Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, або залучених коштів підприємств, установ та організацій, коштів вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, інших джерел, не заборонених законом.

Одним із основних важелів здійснення державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування.

Держава забезпечує бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності (крім видатків на оборону) у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України.

Видатки на наукову і науково-технічну діяльність є захищеними статтями видатків Державного бюджету України.

Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється шляхом фінансування основної діяльності державних наукових установ, наукових досліджень вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

Фінансування наукової і (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України здійснюється в таких формах:

- базове фінансування;
- програмно-цільове (проектне) фінансування.

Базове фінансування наукової і (або) науково-технічної діяльності здійснюється для забезпечення основної діяльності державних наукових установ, для забезпечення діяльності наукових підрозділів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації у межах видатків, передбачених кошторисними призначеннями на вказані цілі без застосування процедур закупівлі.

Програмно-цільове (проектне) фінансування наукової і (або) науково-технічної діяльності здійснюється шляхом фінансування на договірних засадах цільових проектів, надання грантів та передбачає проведення конкурсного відбору за результатами наукової і науково-технічної експертизи або процедури закупівлі відповідно до закону.

Базове фінансування надається для забезпечення:

- фундаментальних наукових досліджень;
- підтримки найважливіших напрямів прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок, зокрема в інтересах національної безпеки та оборони;

- розвитку інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності;
- збереження наукових об'єктів, що становлять національне надбання;
- підготовки наукових кадрів;

Перелік наукових установ та вищих навчальних закладів, яким надається базове фінансування для здійснення наукової і науково-технічної діяльності, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Програмно-цільове фінансування здійснюється, як правило, на конкурсній основі для:

науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;

забезпечення проведення прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок, які виконуються за державним замовленням;

проектів, що виконуються в межах міжнародного науково-технічного співробітництва;

підтримки фундаментальних наукових досліджень за грантами Державного фонду фундаментальних досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок за грантами інших державних фондів, створених з метою підтримки науково-технічної діяльності;

розроблення наукових засад державної політики у відповідних сферах, проведення наукової експертизи проектів нормативно-правових актів, державних програм;

розвитку матеріально-технічної бази наукової і науково-технічної діяльності.

Фінансування наукових, науково-технічних робіт (цільових проектів) на конкурсній основі (конкурсне фінансування) здійснюється за результатами конкурсного відбору після проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок (запитів), що подаються замовникам потенційними виконавцями таких робіт (проектів), без застосування процедур закупівлі.

Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється відповідно до законодавства України. Видатки Державного бюджету України, передбачені для проведення фундаментальних досліджень, здійснюються за наявності висновку про доцільність проведення витрат по кожній науковій темі, наданого Експертною радою при Національній академії наук України із залученням експертів центрального органу виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється відповідно до законодавства України. Видатки Державного бюджету України, передбачені для проведення фундаментальних досліджень, здійснюються за наявності висновку про доцільність проведення витрат по кожній науковій темі, наданого Експертною радою при Національній академії наук України із залученням експертів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 42. Фонди підтримки наукової і науково-технічної діяльності.

Фінансова підтримка наукової та науково-технічної діяльності може здійснюватися фондами, створеними відповідно до законодавства.

Державні фонди створюються органами державної влади з метою підтримки наукової та науково-технічної діяльності шляхом фінансового забезпечення такої діяльності за рахунок коштів державного бюджету.

Фінансова підтримка наукової, науково-технічної діяльності державними фондами здійснюється шляхом надання грантів науковим установам, вищим навчальним закладам, науковим колективам, іншим юридичним та фізичним особам.

Правовий статус державних фондів визначається законодавством з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

Голови державних фондів підтримки наукової, науково-технічної діяльності призначаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

Центральні органи виконавчої влади можуть формувати фонди державної грантової підтримки науково-технічної діяльності в межах

видатків державного бюджету цього органу виконавчої влади на фінансування наукової сфери та здійснювати діяльність щодо надання грантової підтримки відповідно до затверджених ними положень. Такі фонди не є юридичними особами.

Перелік центральних органів виконавчої влади, яким надається право формувати фонди державної грантової підтримки науково-технічної діяльності, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок використання бюджетних коштів для фінансової підтримки науково-технічної діяльності за рахунок коштів таких фондів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Кошти фондів державної грантової підтримки розподіляються на конкурсній основі за результатами наукової і науково-технічної експертизи.

Стаття 43. Державний фонд фундаментальних досліджень

Для підтримки фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук, що провадяться науковими установами, вищими навчальними закладами, вченими, створюється Державний фонд фундаментальних досліджень (далі - Фонд).

Діяльність Фонду регулюється Положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

У Державному бюджеті України кошти для Фонду визначаються окремим рядком.

Кошти Фонду формуються за рахунок:

бюджетних коштів;

добровільних внесків юридичних і фізичних осіб (у тому числі іноземних).

Кошти Фонду розподіляються на конкурсній основі.

Стаття 44. Державний фонд прикладних досліджень

Для грантової підтримки проектів з проведення прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, спрямованих на розроблення нових конкурентоспроможних технологій та/або їх складових з метою створення нових і модернізації існуючих виробництв для потреб підприємств створюється Державний фонд прикладних досліджень (далі - Фонд).

Фінансування проектів здійснюється за рахунок спільного фінансування коштами Фонду та зазначених підприємств.

Фінансове забезпечення Фонду здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, в межах видатків загального фонду Державного бюджету, передбачених йому для підтримки наукової сфери.

У Державному бюджеті України кошти для Фонду визначаються окремим рядком.

Порядок використання бюджетних коштів для грантової підтримки прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Фінансова підтримка Фондом здійснюється на конкурсній основі шляхом надання грантів на проведення прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок відповідно до положення, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

Стаття 45. Недержавні фонди грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок

Недержавний фонд грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (далі – Фонд) – соціально орієнтований фонд, створений суб'єктом (або суб'єктами) комерційної діяльності для ведення систематичної благодійної діяльності з грантової підтримки конкретних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок.

Фонд створюється за кошти добровільних внесків суб'єкта (або суб'єктів) комерційної діяльності з метою надання та використання фінансових ресурсів у сфері наукової і науково-технічної діяльності для отримання соціальних чи (та) економічних вигод та відокремлення відповідного благодійного напрямку від основної комерційної діяльності.

Джерелами фінансування Фонду можуть бути:

щорічні відрахування від прибутку суб'єкта (або суб'єктів) комерційної діяльності – засновника або засновників Фонду;

доходи від інвестування постійного капіталу, створеного суб'єктом або суб'єктами комерційної діяльності - засновником або засновниками Фонду;

інші джерела, не заборонені законодавством України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, веде реєстр недержавних фондів грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок (далі – реєстр).

Порядок включення Фондів до реєстру та ведення реєстру визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Засновники Фонду, який включено до Реєстру, його учасники та інші благодійники, користуються податковими та іншими пільгами відповідно до законодавства щодо коштів переданих такому Фонду для досягнення цілей його діяльності.

Стаття 46. Державні цільові наукові та науково-технічні програми у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Державні цільові наукові та науково-технічні програми є основним засобом концентрації науково-технічного потенціалу держави для розв'язання найважливіших природничих, технічних і гуманітарних проблем та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

Державні цільові наукові та науково-технічні програми формуються і виконуються відповідно до Закону України “Про державні цільові програми”.

Стаття 47. Державне замовлення на науково-технічну продукцію

Державне замовлення на науково-технічну продукцію формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності та іншими державними замовниками у вигляді переліку найважливіших розробок, спрямованих на створення новітніх технологій та продукції, і затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства України.

Стаття 48. Створення державними (бюджетними) науковими установами, державними вищими навчальними закладами III-IV рівнів акредитації господарських товариств з метою використання об'єктів права інтелектуальної власності

Державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації мають право бути засновниками акціонерних товариств та товариств з обмеженою відповідальністю (далі – господарські товариства), діяльність яких полягає у практичному використанні об'єктів права інтелектуальної власності, майнові права інтелектуальної власності на які належать цим установам, вищим навчальним закладам.

Державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації за попередньою згодою центральних органів виконавчої влади, Національної та галузевих академій наук, до сфери управління яких вони належать, приймають рішення про створення господарських товариств та беруть участь у формуванні статутного капіталу такого господарського товариства шляхом внесення до нього права використання об'єктів права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за цими науковими установами, вищими навчальними закладами.

Для отримання згоди на створення господарського товариства державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади подають:

- проекти установчих документів господарського товариства;
- відомості про засновників господарського товариства;
- напрями діяльності господарського товариства;

звіт про грошову оцінку права використання об'єктів права інтелектуальної власності, що вноситься до статутного капіталу господарського товариства, підготовленого відповідно до законодавства.

При цьому внесені як внесок до статутного капіталу господарського товариства майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності не можуть надаватися господарським товариством третім особам за договором, а також передаватися третім особам на інших підставах, якщо інше не передбачено законом.

Державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади направляють повідомлення про створення господарського товариства органу, до сфери управління якого вони належать, протягом семи днів з дня державної реєстрації господарського товариства.

Державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади розпоряджаються частками (акціями) в статутному капіталі господарських товариств, співзасновниками яких вони є, тільки з попередньої згоди органа до сфери управління якого вони належить. Державні (бюджетні) наукові установи, державні вищі навчальні заклади здійснюють управління частками (акціями) в статутних фондах господарських товариств як учасники, з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею. Права учасника господарського товариства від імені державної (бюджетної) наукової установи, державного вищого навчального закладу здійснює її керівник.

Доходи отримані у вигляді частини прибутку від діяльності господарського товариства (дивіденди), а також доходи отримані від розпорядження частками (акціями) у статутних капіталах господарських товариств, отримані державною (бюджетною) науковою установою, державним вищим навчальним закладом є власними надходженнями такої наукової установи, вищого навчального закладу та використовуються ними на виконання своїх статутних завдань та виплату винагороди творцям об'єктів права інтелектуальної власності.

Державна (бюджетна) наукова установа або державний вищий навчальний заклад має право залучати до створення господарського товариства інших засновників (учасників).

У разі ліквідації господарського товариства за рішенням учасників (акціонерів) або на підставі рішення суду, в тому числі про визнання господарського товариства банкрутом, право використання об'єктів права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за державною (бюджетною) науковою установою або державним вищим навчальним закладом, не включається до складу ліквідаційної маси і повертається державній науковій установі або вищому навчальному закладу, що вносив його до статутного капіталу господарського товариства.

Стаття 49. Забезпечення розвитку кадрового потенціалу науки

З метою постійного поновлення інтелектуального потенціалу суспільства, розвитку та поширення наукової і технічної культури, розвитку новаторства, сприяння творчості працівників наукової та науково-технічної діяльності держава:

- забезпечує підвищення престижу наукової праці;
- організує підготовку та підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних кадрів у державних наукових установах і навчальних закладах;
- забезпечує пошук і відбір талановитої молоді, сприяє її стажуванню;
- сприяє підготовці та перепідготовці наукових і науково-педагогічних кадрів за межами України;
- запроваджує систему атестації кадрів, сприяє визнанню дипломів про вищу освіту, наукових ступенів та вчених звань на міждержавному рівні;
- встановлює в освітніх програмах обов'язковий мінімум наукових та науково-технічних знань для кожного рівня освіти.

Стаття 50. Наукова і науково-технічна експертиза

Наукова і науково-технічна експертиза є невід'ємним елементом державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності і проводиться відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну експертизу".

Стаття 51. Система науково-технічної інформації

Для забезпечення розвитку науки і сприяння науково-технічній творчості держава створює систему науково-технічної інформації, функціонування і розвиток якої регулюється законодавством України.

Стаття 52. Охорона та захист прав інтелектуальної власності

Охорона та захист прав інтелектуальної власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат здійснюється відповідно до законодавства.

У разі порушення права інтелектуальної власності його захист здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

Передача майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створених за рахунок коштів державного бюджету, та виплата винагороди творцям за використання вказаних об'єктів права інтелектуальної власності здійснюється у порядку, встановленому Законом України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» щодо передачі прав на технології, створених за бюджетні кошти, та виплати винагороди авторам технологій та (або) їх складових.

Стаття 53. Стандартизація, метрологічне забезпечення і сертифікація у науковій і науково-технічній діяльності

Стандартизація, метрологічне забезпечення і сертифікація у науковій і науково-технічній діяльності здійснюється відповідно до законодавства України.

Стаття 54. Державна підтримка міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва

Держава створює необхідні правові та економічні умови для здійснення суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності вільних та рівноправних відносин з науковими та науково-технічними організаціями, іноземними юридичними особами, міжнародними науковими організаціями, іноземними та міжнародними науковими товариствами і об'єднаннями, якщо ці відносини не суперечать законодавству України.

Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво здійснюється через:

проведення спільних наукових досліджень, технічних і технологічних розробок на основі кооперації, спільних науково-технічних програм;

проведення досліджень та розробок за спільними координаційними угодами;

виконання робіт, передбачених угодою, однією зі сторін якої є організація іноземної держави або міжнародна організація;

спільні дослідження та розробки у міжнародних колективах спеціалістів, міжнародних інститутах та спільних підприємствах, використання власності на науковий та науково-технічний результат на основі договорів між суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності;

взаємний обмін науковою та науково-технічною інформацією, використання об'єднаних міжнародних інформаційних фондів, банків даних;

проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів;

взаємний обмін науковими, науково-технічними й викладацькими кадрами, студентами й аспірантами, а також спільну підготовку спеціалістів.

Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності можуть брати участь у виконанні міжнародних науково-технічних програм і проектів та укладати угоди з іноземними організаціями і юридичними особами, брати участь у діяльності іноземних та міжнародних наукових товариств, асоціацій і союзів на правах їх членів, укладати контракти з іноземними організаціями та юридичними особами, брати участь в міжнародних симпозіумах та інших заходах відповідно до законодавства України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності визначає порядок реєстрації та проводить державну реєстрацію міжнародних науково-технічних програм і проектів, що виконуються в рамках міжнародного науково-технічного

співробітництва українськими вченими, а також грантів, що надаються в рамках такого співробітництва.

Обмеження у сфері міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва встановлюються законодавством України.

Р о з д і л VI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

забезпечити в шестимісячний термін прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести у двомісячний термін свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити у двомісячний термін приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) Частину першу статті 287 Господарського кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 18-22, ст. 144) доповнити пунктом 5 такого змісту:

“5) державні (казенні) підприємства, на які відповідно до положень статті 1 Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” розповсюджується статус наукової установи, – щодо цілісних майнових комплексів структурних підрозділів та нерухомого майна такого підприємства, за погодженням органів до сфери управління якого це майно належить, та іншого окремого індивідуально визначеного майна такого підприємства.”

2) У Законі України “Про оренду державного та комунального майна” (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., №15, ст. 99, № 31, ст. 244):

статтю 1 доповнити новою частиною такого змісту:

“10. Відносини оренди рухомого та нерухомого майна, що належить державним (казенним) підприємствам, на які відповідно до положень статті 1 Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” розповсюджується статус наукової установи, регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, передбачених Законом України “Про наукову і науково-технічну діяльність.”;

статтю 5 після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

“державні (казенні) підприємства, на які відповідно до положень статті 1 Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” розповсюджується статус наукової установи, – щодо цілісних майнових комплексів структурних підрозділів та нерухомого майна такого підприємства, за погодженням органів до сфери управління якого це майно належить, та іншого окремого індивідуально визначеного майна такого підприємства;”.

У зв'язку з цим абзац п'ятий вважати абзацом шостим;

частину п'яту статті 19 доповнити абзацом четвертим такого змісту:

“Орендна плата, отримана від передачі в оренду цілісних майнових комплексів структурних підрозділів, нерухомого майна, іншого окремого індивідуально визначеного майна державних (казенних) підприємств, на які відповідно до положень статті 1 Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” розповсюджується статус наукової установи, в повному обсязі спрямовується на виконання статутних завдань таких підприємств.”

3) У Законі України "Про управління об'єктами державної власності" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 46, ст. 456 із наступними змінами):

абзац перший частини першої статті 11-1 після слів "Державного управління справами," доповнити словами “державних (казенних) підприємств, на які відповідно до положень статті 1 Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” розповсюджується статус наукової установи, а також науково-технічних комплексів, заснованих на державній власності;”;

частину другу статті 11-1 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Державні (казенні) підприємства, на які відповідно до положень статті 1 Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” розповсюджується статус наукової установи, а також науково-технічні комплекси, засновані на державній власності, зобов'язані не менш як 50 відсотків чистого прибутку (доходу) від своєї діяльності за звітний період спрямовувати на проведення ініціативної наукової та науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власних науково-технологічних, дослідно-експериментальних і проектних матеріально-технічних баз.”»

Президент України

В. Янукович

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України
“Про наукову і науково-технічну діяльність”

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект Закону України “Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» розроблено Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації на виконання підпункту 40.1.2 Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”, затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2013 року № 128, реалізацію положень Концепції реформування системи фінансування та управління науковою та науково-технічною діяльністю, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2012 року № 780, для врегулювання проблемних питань у сфері наукової і науково-технічної діяльності, зокрема створення законодавчого підґрунтя щодо комерціалізації власних результатів інтелектуальної діяльності бюджетними науковими установами, осучаснення положень чинного Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою розроблення проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” є необхідність модернізації законодавчого забезпечення сфери наукової і науково-технічної діяльності в контексті Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”.

Законопроект передбачає викладення тексту Закону у новій редакції, а саме, внесення змін до всіх розділів, доповнення їх новими статтями та положеннями, зокрема у питаннях:

вдосконалення понятійного апарату чинного Закону (визначення окремих термінів та уточнення більшої половини термінологічних понять);
правового регулювання трудових відносин наукових працівників;
правового статусу наукових установ, розширення їх можливостей;
сприяння та стимулювання розвитку виробничо-орієнтованої науки;
запровадження нових організаційних форм та елементів інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності;
стимулювання праці, соціального захисту наукових працівників;
пенсійного забезпечення наукових працівників;
підтримки молодих учених;

фінансування наукової сфери, зокрема розширення системи грантового фінансування наукових та науково-технічних проєктів; охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Станом на сьогодні чинна редакція Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” потребує суттєвих доопрацювань, уточнень та доповнень, які обумовлені тими реаліями життя, що виникають у процесі безпосереднього проведення наукових досліджень і виконання науково-технічних розробок нашими вченими.

Нерозуміння і цілком довільна трактовка представниками контролюючих органів загальноприйнятої у світі термінології, що стосується нормативно-правового регулювання сфери науки, призводить до прикрих непорозумінь при проведенні перевірок та шкодить розвитку науки. З цією метою проєктом Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” передбачається доповнити статтю 1 “Основні терміни та їх визначення” чинного Закону визначеннями окремих понять, відредагувати та уточнити визначення основних термінів цієї статті, наблизивши їх трактування до прийнятих у нормативних документах об’єднаної Європи.

На сьогоднішній день Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” безперечно є єдиним законодавчим актом, який максимально забезпечує правові гарантії наукової діяльності, але його положення з урахуванням вимог сьогодення та практики застосування потребують оновлення й удосконалення.

Законопроектом удосконалено визначення поняття “вчений”, яке ґрунтується на висновку, що правове регулювання статусу вченого виходить за межі дії трудового законодавства, наукова діяльність вченого визначається й іншими нормами законодавства (цивільного, адміністративного тощо), які не пов’язують таку діяльність з обов’язковою наявністю повної вищої освіти.

Наявність повної вищої освіти є вимогою, яка визначає правосуб’єктність наукового працівника як суб’єкта трудових правовідносин. Підтвердити кваліфікацію наукового працівника результатами атестації також не завжди можливо, оскільки є нормативно визначена категорія наукових працівників, які не підлягають атестації. У зв’язку з цим проєктом зазначеного Закону пропонується удосконалене визначення поняття “науковий працівник”.

Враховуючи, що режим робочого часу наукових працівників має враховувати специфіку творчої праці, законопроектом передбачається встановлення основних критеріїв, які визначають підстави для можливості застосування роботи на умовах ненормованого робочого часу для наукових працівників, та можливість застосування режиму гнучкого робочого часу науковими працівниками в порядку, встановленому в науковій установі, що значною мірою сприятиме підвищенню результативності діяльності науковців та ефективності проведення наукових досліджень.

Вперше на законодавчому рівні пропонується ввести поняття “науковий підрозділ”, оскільки чинне законодавство пов’язує віднесення деяких категорій працівників до наукових з діяльністю у науковому підрозділі.

Крім того, законопроектом коригується визначення поняття “наукова установа” з урахуванням її діяльності, як суб’єкта господарювання.

Проектом закону передбачається введення нових положень, які передбачають для наукової установи можливості щодо заснування ними інших юридичних осіб, які провадять свою діяльність відповідно до напрямів наукової та науково-технічної діяльності наукової установи та (або) сприяють виконанню інших її статутних завдань, утворювати за погодженням із засновником науково-виробничі, науково-технічні комплекси, входити до інших об’єднань юридичних осіб із збереженням статусу юридичної особи та фінансової самостійності з метою виконання своїх статутних завдань. Це дасть можливість об’єднати зусилля та ресурси наукових установ, виробничих структур з метою проведення спільних НДДКР, які спрямовані на забезпечення технологічних проривів та потребують значних фінансових, матеріально-технічних і людських ресурсів, найбільш повно використовувати наявний науковий та технічний потенціал, впроваджувати їх найсучасніші науково-технічні розробки для подальшої їх реалізації в промислових масштабах.

В зв’язку з прийняттям у 2006 році Закону України “Про управління об’єктами державної власності” бюджетні наукові установи втратили право самостійно засновувати господарські товариства з метою практичного застосування (впровадження) результатів наукових досліджень. Процес впровадження виявився відірваним від діяльності бюджетних наукових установ – власників таких результатів, що призвело до втрати зацікавленості у створенні таких товариств з боку наукових установ, оскільки 100 відсотків дивідендів на частку держави у статутному капіталі товариств перераховується у державний бюджет та управління корпоративними правами держави здійснює уповноважена особа, що визначається на конкурсних засадах.

Для виправлення такої ситуації та стимулювання бюджетних наукових бюджетних установ щодо впровадження результатів власних наукових досліджень проектом закону додається нова стаття “Створення державними (бюджетними) науковими установами, державними вищими навчальними закладами III-IV рівнів акредитації господарських товариств з метою використання об’єктів права інтелектуальної власності”.

Для побудови інноваційної економіки необхідне досягнення тісної взаємодії і співробітництва між освітою, наукою та виробництвом, забезпечення їх інтеграції. Досвід показує, що коли спеціальна підготовка студентів ведеться в тісній кооперації з НДІ і КБ, то фахова орієнтація цих установ відразу ж спричиняє за собою зміну характеру знань, що одержуються студентами. З метою розвитку системи підготовки фахівців, що

базується на принципі єдності освіти і науки, що забезпечує сполучення цінностей фундаментальної освіти і можливості гнучкого реагування на потреби в кадрах для розвитку актуальних наукових напрямків і наукомістких технологій, стаття 7 “Наукова установа” чинного Закону доповнена положеннями щодо можливості здійснення освітньої діяльності науковою установою, зокрема:

здійснювати навчання за програмами післядипломної професійної освіти;

створювати структурні підрозділи (лабораторії), які здійснюють наукову та науково-технічну діяльність на базі наукової організації або вищого навчального закладу з урахуванням освітніх програм та тематики наукових досліджень;

засновувати вищі начальні заклади III-IV рівня акредитації з відповідних напрямів науки і техніки, брати участь у забезпеченні навчального процесу та створювати на договірних засадах науково-навчальні об'єднання;

з метою підготовки та перепідготовки фахівців здійснювати підготовку магістрів за освітньо-професійними програмами та програмами післядипломної освіти, а також створювати спеціалізовані кафедри.

Законопроектом визначено поняття “виробничо-орієнтована наукова установа” та введено положення щодо сприяння та стимулювання розвитку виробничо-орієнтованої науки.

Положеннями законопроекту встановлюється, що наукові установи, які мають організаційно-правову форму держаного або казенного підприємства, можуть бути орендодавцями цілісних майнових комплексів структурних одиниць і підрозділів та нерухомого майна, а також щодо іншого окремого індивідуально визначеного майна та звільняються від сплати до загального фонду Державного бюджету України частини прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності.

Проектом акта законодавчо унормовується створення такого елемента інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності, який давно існує, як Центр колективного користування науковим обладнанням. Центри колективного користування науковим обладнанням створюються з метою надання доступу вітчизняним та іноземним вченим до унікального обладнання при проведенні ними наукових досліджень, задля створення сприятливих умов для комерціалізації результатів наукової і науково-технічної діяльності, а також залучення студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених до науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

Запропоновані законопроектом положення створюють правові підстави для запровадження нової організаційної форми провадження наукової діяльності – Державної ключової лабораторії з відповідного напрямку наукових досліджень, як дієвого механізму цілеспрямованого впливу

держави на вирішення найбільш актуальних проблем розвитку науки та розвиток найперспективніших напрямів наукових досліджень.

З метою соціальної підтримки наукових кадрів України законопроектом передбачено низку нововведень, які стосуються покращення соціального статусу науковця, матеріального забезпечення працюючих науковців та їх пенсійного забезпечення.

Так, зокрема, пропонується положення щодо гарантування державою встановлення ставок (окладів) науковим працівникам державних наукових установ, виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні, не нижчого від середньої заробітної плати у промисловості.

З метою усунення «фінансової дискримінації» галузевої науки порівняно з бюджетними науковими установами передбачено перенесення «тягаря» фінансування доплат до наукових пенсій з державних небюджетних та недержавних наукових установ, вищих навчальних закладах III-IV рівнів на державний бюджет.

Законопроектом передбачається введення нової статті “Соціальний захист наукового працівника”, яка містить положення стосовно можливості отримання ними житла за рахунок цільового бюджетного фінансування та інших джерел, а також його будівництво за рахунок отримання пільгових довгострокових кредитів.

Законопроектом окрема увага приділяється створенню умов для стимулювання молодих вчених. Зокрема, передбачається першочергове надання службового житла молодим вченим, а також забезпечення можливості його будівництва за рахунок коштів, виділених державою у вигляді пріоритетного пільгового молодіжного кредитування.

Крім того, проектом акта встановлюється збереження доплат за науковий ступінь та вчене звання при визначенні стипендіального забезпечення докторантів, створення системи державних молодіжних стипендій, премій та грантів.

Необхідно зазначити, що оскільки серед молодих науковців є багато жінок, одним із положень законопроекту передбачено включення до стажу наукової роботи час знаходження наукового працівника у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Положення законопроекту також стосуються фінансування наукової та науково-технічної діяльності, оскільки фінансування, зокрема бюджетне, є одним з головних важелів управління науково-технічною сферою.

У проекті акта чітко розмежовано дві форми бюджетного фінансування наукової сфери: “базове фінансування”, “програмно-цільове фінансування” та надано їх визначення.

Необхідність у такому доопрацюванні чинних положень акта обумовлена тим, що кожна із цих форм має свою специфіку, передбачає різні

підходи та процеси, а також документи, що використовуються у бюджетному процесі.

Також пропонується нова редакція деяких напрямів фінансування, наведених у статті 34 чинного Закону.

Запропоноване законопроектом положення щодо конкурсного фінансування наукових, науково-технічних робіт (цільових проектів) унеможливує ототожнення конкурсного відбору наукових, науково-технічних проектів за результатами проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок на виконання цих проектів з конкурсними процедурами (процедурами закупівлі), передбаченими Законом України “Про здійснення державних закупівель”.

З метою розширення системи грантового фінансування наукових та науково-технічних проектів законодавчо унормовується створення державних фондів (у вигляді окремих юридичних осіб або без права юридичної особи), так і недержавних фондів грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних розробок.

Законопроект містить нову статтю, яка передбачає створення Державного фонду прикладних досліджень. Створення такого фонду, який надаватиме грантову підтримку проектам з проведення прикладних наукових досліджень і розробок, спрямованих на розроблення нових конкурентоспроможних технологій та/або їх складових, сприятиме створенню нових і модернізації існуючих виробництв для потреб підприємств.

Проектом акта пропонується законодавчо урегулювати питання створення недержавних фондів грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок для ведення систематичної благодійної діяльності в цьому напрямі з метою залучення фінансових ресурсів суб'єктів комерційної діяльності в умовах обмежених державних ресурсів.

В положеннях законопроекту щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності унормовано питання стосовно передачі майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створених за рахунок коштів державного бюджету, відповідно до вимог Закону України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”.

3. Правові аспекти

Правовою підставою розроблення проекту акта є: стаття 1 Указу Президента України від 25 квітня 2013 року № 240 “Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України”, стаття 1 Указу Президента України від 8 квітня 2011 року № 437 “Про затвердження положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України”, підпункт 40.1.2 Національного плану дій на 2013

рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”, затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2013 року № 128.

Перелік нормативно-правових актів, що діють у зазначеній сфері правового регулювання: Закони України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”, “Про науково-технічну інформацію”, “Про науково-технічну експертизу”, “Про науково-технічну інформацію”, “Про інноваційну діяльність”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, Указ Президента України 25 квітня 2013 року № 240 “Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України”, Указ Президента України від 8 квітня 2011 року № 437 “Про затвердження положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України”, інші законодавчі акти, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Реалізація проекту акта потребуватиме внесення змін до чинних, розроблення нових актів або визнання актів такими, що втратили чинність.

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Додаткові витрати з Державного бюджету на реалізацію положень законопроекту необхідні для виплати різниці між сумою пенсії, призначеної Законом України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, та сумою пенсії, обчисленої відповідно до інших законодавчих актів, на яку має право науковий працівник незалежно від того, установа в якій він працює є бюджетною, державною чи приватною.

Джерелом покриття таких витрат є єдиний внесок осіб, які працюють на посадах, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, в розмірі 6,1% бази нарахування єдиного внеску визначеної пунктом 1 частини першої статті 7 Закону України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”.

5. Позиція заінтересованих органів

Законопроект відповідно до вимог Регламенту Кабінету Міністрів України потребує погодження з Міністерством фінансів, Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством соціальної політики, Міністерством юстиції, Фондом державного майна та Національною та галузевими академіями наук України.

6. Регіональний аспект

Прийняття законопроекту не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Проект має загальнодержавне значення.

6¹. Запобігання дискримінації

У законопроекті відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

7. Запобігання корупції

У законопроекті відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

8. Громадське обговорення

Законопроект розміщено на офіційному сайті Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації в розділі “Громадське обговорення”.

9. Позиція соціальних партнерів

Законопроект у відповідності до абзацу 2 пункту 7 параграфу 33 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950, буде надіслано до уповноваженого представника від всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та уповноваженого представника від всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

10. Оцінка регуляторного впливу

Законопроект не є регуляторним актом.

11. Прогноз результатів

Прийняття Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” буде сприяти розвитку наукової і науково-технічної діяльності в Україні, стимулюванню науково-технічного потенціалу України, заінтересованості наукових установ в практичному застосуванні та впровадженні власних результатів науково-технічної

діяльності , а також налагодженню ефективної взаємодії між суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності та органами виконавчої влади у цій сфері.

Прийняття зазначеного законопроекту дозволить удосконалити державне управління сферою наукової та науково-технічної діяльності, підвищити її результативність та ефективність бюджетного фінансування, наблизити норми законодавства до загальноприйнятих засад для країн-членів ЄС.

**Голова Державного агентства
з питань науки, інновацій та
інформатизації України
Семиноженко**

Володимир

“ _____ ” _____ 2013 року